

VI.

**Satire over de kjøbenhavnske Præsters Nidkjærhed
mod Komedier.**

Nærværende lille Stykke, aabenbart forfattet i Begyndelsen af Frederik V.s Regjering og vel helst 1747, paa den Tid da Erik Pontoppidan just var udnævnt til Biskop i Bergen, men endnu ei havde tiltraadt Embedet, er af Undertegnede afskrevet efter et af de noksom bekjendte, i alle Samlinger forekommende Blandingsbind, der indeholde forskjellige satiriske Poesier, hvorpaa Datiden satte Pris og som sneg sig omkring fra Mand til Mand i Afskrifter. Stykket, der saa vidt jeg veed, ikke er trykt, har

trods sin Ubetydelighed nogen Interesse, navnlig ved de smaa Noter, hvormed Forfatteren har ledsaget det, om det daværende kjøbenhavnske Cleresi.

Christiania 10 Januar 1879.

L. Daae.

Christiani Democriti Rediviri satiriske Betragtning over de kjøbenhavnske Præsters utidige Nidkjærhed mod de nye oprettede Kongl. privilegerede Opera og Comoedier.

I Aar, jeg veed ei hvor det kom, Og hvad for Drift mig førte,
At jeg i Kirken saa mig om, Opmærksom Præster hørte,
Der iblandt andet prækede Om Opera og andet,
Som var en stor Forargelse For Riget og for Landet ¹⁾.
De talte om Comoedi-Spil Som Djevleens Strik og Snare,
Enhver af dem, som gik dertil, Dens Sjæl stod i høi Fare ²⁾.
De tordnede om Lufte-Spring Og andre Gøgle-Kunster,
Om andre tusind lystig Ting, Hvorfor de svedte Dunster.
Af Nidkjærhed dem Sveden randt, Fremviste knytte Næver,
Og svoer, at Kjøbenhavn ei vandt Ved sidste Spil og Leeger,
Da Opera ageret blev, Og Alting fuld af Glæde,
Vulcanus Spot med Ilden drev, Fryd endtes med at græde.
Det deilig Slot Amalien-Borg Med nogle hundred Sjæle
Forvoldte mange største Sorg I Tidens Eftermæle.
Da de sad udi Roe og Fryd I operistisk Glæde,
Fik Piben strax en anden Lyd Og Jammer-Sang at qvæde.
Det os prognosticere skal, At Gud det ei vil lide ³⁾,
I finde kand deri Gefald, Hold derfor op iide,

¹⁾ Ved disse nye privilegerede Comoediers Oprettelse begyndte alle Kjøbenhavnske Præster at spiile Øine og strax derpaa i alle deres Prædikener at tordne og lyne derfor, og haver de stændig ridet til Dato med denne Materies Afhandling med en stor utidig Nidkjærhed og dumdristig autorité og selvtagen Myndighed, indtil de ventelig faar Bagsmæk for denne deres Næsviished. Ellers haver Provst Hvid til Holmens Kirke betjent sig af ovenanførte Ord paa Prædike-Stolen.

²⁾ Dette sagde Hr. Brodersen paa Prædikestolen i St. Nicolai Kirke.

³⁾ Dette haver Hr. Pastor Rhone sagt paa Prædikestolen i tysk Kirke.

I allerkjæreste Guds Børn! Og udi Christo Venner! ¹⁾
 Det er altsammen Guds Fortørn, I Djevlens Paafund kjender.
 Andægtige Tilhørere! Hvad Skue-Spil vel andet,
 End djevleblændt Forargelse, Med syndig sød Gift blandet ²⁾.
 Nu Synd privilegeret er Og frit kan dem nu gjøre,
 Ei nogen dem maa komme nær, Som Synden vil afføre.
 Priviligered Syndere Af Kongen er tilladte,
 Af ham privilegerede Og fast paa Fod nu satte ³⁾.
 Nu nær er Verdens Undergang Og lakker mod sin Ende,
 Da Synder gaa saa høit i Svang, Og man i Snaren render ⁴⁾.
 Saa vogt dig for Comoedie, Hvoraf det onde følger;
 Anledning til Forargelse Den ingenlunde dølger,
 Der følger Sviter af med Hoer, Løstagtig, frekke Fagter,
 Uhøvisk', raadne, ublu Ord, Paa Sviir man derved agter,
 Man Ho'edet fuld af Griller faaer, Phantastiske Grimacer ⁵⁾,
 Naar man paa Skuespil hengaaer, Man Sted sig da anmasser
 Blandt Daare-Kisters Narre-Flok Og blandt den djevlsk Skare,
 Som Hovedet gjør kruset nok, Og Sjælen før i Fare.
 Man til et Ordsprog siger vel: At Narrer og at Herrer
 Har Frie-Sprog, man med samme Skjel Paa Præster applicerer.
 De sige, hvad de sige vil, Man ei maae Modstand gjøre,

¹⁾ Saaledes tiltalte Hr. Kaasbølle til Hellig Geistes Kirke sine Tilhørere.

²⁾ Dette haver Præsten paa Christianshavn sagt paa Prædikestolen.

³⁾ Denne høist utilladelige og ugrundige og forargelige Tale-Maade haver Hr. Giese til Garnisons-Kirken brugt i sin Prædiken.

⁴⁾ Med denne Talemaade skal Hr. Biskop Pontoppidan ladet sig forlyde i Christiansborg Slots-Kirke, da han prædikede for det Kongelige Herskab og begyndte i en hæftig og høj Tone at tordne om Comoedier, da han efter gjort Prædiken fik det sindrige og artige Svar af Hans Majestæt: Vi veed ikke af, at der holdes Comoedier i Bergen. Med hvilket majestætiske Svar Hans Majestæt vilde lade ham forstaae, at naar han kom til sit Bispe-Sæde i Bergen, han da ikke havde nødig at bekymre sig for Comoediers Oprettelse i København i denne korte Tid, han var her, og for Bergen havde han ikke nødig at vilse sig saa utidig nidkjær, siden der ere ingen Comoedier oprettede.

⁵⁾ Disse og andre flere Indvendinger gjøres gemeenligen mod Comoedier, som jeg haver i Side at igjendrive i en aparte Tractat, som skal være en Apologi og Forsvar for alle Comoedier i Almindelighed og for de nye i Særdeleshed.

Men holde Mund og tie stil Og lade op sit Øre,
Naar de saa myndig prædiker Med Levi myndig Kjole,
Man Hôdet dukker, tier qvær, Naar de paa Præke-Stole
Slaar Slag i Slag og tumler om Ret som en Pikkell-Hæring,
Og som da Harlequin fremkom Paa Pladsen som en Træring.
De tordner, galer, lyner saa, Ret som en Boanerges,
Udfnyser Ild i hver en Vraa, For Snaus kan lèt opærges.
Men vogt, at Lyn-Ild ikke dig Paa Pelsen selv opbrænder,
Som tordner, lyner mesterlig Og godt Folk dermed skjender,
Vogt dig, at Torden ei slaar ned Og Lyn-Ilds skarpe Pile
Paa dig, naar du det ikke veed, Langt fra paa femten Mile.
Naar Kongen det anordne vil, At Opera skal være,
Og holdes lystig Skuespil, Hold da din Mund, min Kjære!
At Munden ei tilsidst faaer Skam, Som den med Ret fortjener,
Og bliver spæget og gjort tam, Som sig til Skjælds-Ord venner.
Bliv da ved Texten, kjære Præst! Og lad det andet slippe,
Thi det dig tjener allerbedst, Man ellers vil beklippe
Dig dine Vinger, som i Vær Saa høit sig vil opsvinge,
Naar man saa stækker dine Fjær, Kan man dig straxen tvinge.
